

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.

Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

7-dik sz.

**MÁSODIK
ÉVFOLYAM.**

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tr.

Tartalom: Adatok a tenyészbenasághoz. Kovács Ágost., vár. állatorvostól. — Bassi R. tr néhány észlelete heveny mellvízkórról annak mellkasszúrás és terpetinszesz beadása által lett gyógyulásáról. Dr. Nádaskay. — Kisebb közlemények: A légzacsokk repedése. Az eledelnek az állatok gyomrában különösen a juhgyomorban maradási tartama felől tett kísérletek. — Külömfélék. — Szerkesztői közlemény.

Adatok a tenyészbenasághoz.

Kovács Ágost. vár. állatorvostól.

Most miután újabb időben nem csak külföldön, hanem nálunk is feszített figyelemben tartja ezen betegség a műveltebb gazdáknak egyrészét, kiknek lótenyésztésükben igen nagy károkat okozott már; — és miután a magas kormány is legközelebb bizottságot küldött ki ezen kórak tanulmányozására, mely bizottság folyó évi február hó 18. 19. és 20-án végezte működését városunkban Kisujszálláson, és miután Horváth Tábornok Ő Méltósága személyesen szállított fell hogy ez ügybeni tapasztalataimat közöljem véle: azt hiszem, nem csak feljogosítva érezhetem magamat hanem egy kötelességet rovok le, a midőn a dolgok könnyítése — s az eredmény mihamarábbi elérhetése végett, — az általam már több idők óta mind ménnek, mind kanczák számtalan eseteinél — gyakorlatilag szerzett tapasztalataimat közre bocsájtom, és az illetők figyelmét ezuttal felhivom.

Mielőtt azonban az általam észlelteket elősorolnám, czélszerűnek tartom 1-ször az előzményeket megismertetni az illetőkkel, t. i. mikor és mi uton ütötte fel sátorát városunkban ezen nagy mérvben aggasztó betegség? hogy és mikép terjedt az tovább ménekre és kanczákra egyaránt? — és csak ezek után 2-szor a betegség miben létét, kórképét, elhullásokat, kórbonci észleleteket, némelyikének gyógyítását, és végre az alkalmazott óvintézkedéseket és véleményemet előadni.

I. Rész.

Itt Kisujszálláson évenként a tenyész (méneses) kanczák száma 700 - 800 dbra tehető; — ezeknek fedezésére régi ősi szokás szerint évenként 10—14 drb. mén tartatik; melyek rendszeren minden év május 1-sején szabadon a közlegelőn elbocsájtatnak és egész November 1-seig végzik kint a párosodás munkáját, a mikor a közös legelőről haza kerülvén, téli állásukra köttetnek ismét.

Én, ki e városnak 1868-ik év elejétől s még mai nap is rendes állatorvosa vagyok, a közbirtokossági közgyűlésnek életbe vágó határozata folytán, az egész loállományt még a téli állásukban, a közös legelőn pedig minden hónapban és minden ősszel kellőleg számba veszem, egészségi állapotukról meggyőződöm, a tapasztalatokról jelentésemet közvetlenül a címhez beadom. — 1868-ik év tavaszától egész 1873-ik (tehát 5 évig) évig örömmel adtam be jelentésemet, miszerint: sem méneink, sem tenyészkancaink között a tenyészbenaságnak csak legkisebb nyomát sem észleltem. — Sőt elődöm s több tenyésztők állításai folytán nem is emlékeznek ily nemű betegségre soha, sőt hírért sem hallották.

1873-ik évben azonban Nagykörösről négy db állami állomásozott itt helyben, és május 21-én reggel az állomás vezető jelenti nálam, hogy egy Bobpel nevű ménje meg akar vakulni, és hogy a tegnapi napon a fedezésnél semmi kedvet nem mutatott — nézném meg.

A tizedes kérésének engedve, azonnal vizsgálat alá vettem a nevezett mént, és az első tekintetre a hátán, farán s oldalain szétszórt tallér foltokból (többi kórtüneteket lásd alább.) *tenyészideg benaságot* constatáltam; — a fedezéstől azonnal mind a négyet letartóztattam; a polgármesteri hivatal útján pedig a Nagykörösi méntelep t. parancsnokságához jelentést tettem. — Honnét 3-ik napra Matinszoka főállatorvos úr csakugyan le is jött, ki véleményemet osztván, eljárásomat megköszönvén, a beteg mént elvitette, — a másik hármat pedig felszabadította — hogy fedezhet.

Május 28-án azonban már négy kanczatulajdonos keresett meg az iránt, hogy 5 éves kanczáik, melyeknek apjuk anyjuk mai napig is egészségben megvannak — melyeket magam is mind ösmertem — és soha más ménnel mint a Bobpellel érintkezésben nem voltak, — s fedeztetésök óta végtelenül betegek — nézném meg őket.

Junius 1-sején már 20 drb. beteg kancza volt bejelentve, és mint olyanok, melyek csak is az állami ménnel voltak fedeztetve, de különösen a Bobpellel. — Én a be-

tegeket lezártam, ménneli további érintkezéstől letiltottam, s próba gyógykezelés alá vettem.

Igen ám! de miután a méneket néhány sikertelen ugrás után változtatták, — vagyis: a már elébb — a Bobpellel érintkezésbe volt kanczát másik ménnel fedezették*) nem különben a Bobpel is fedezett amazok kanczából**) egyszóval össze kevertettek, természetesen az lett az eredmény, mi önként értetődik, hogy a három állami mén is csak hamar befertőztetett, és Julius 1-sején már mind a három mint ideg-béna vitetett el innét, a beteg kanczák száma pedig 22-re szaporodott fel.

Ekkor a tulajdonosok azon reményben, hogy válogatott derék tenyész kanczáik meg fognak még gyógyulni, vártak egy darabig; — hittek is nem is azon állításoknak, hogy a jelen lévő baj igen veszedelmes, elébb több életökbe fog kerülni nagyobb részt a kanczáknak. — De miután látták, hogy a betegek naponként lejjebb lejjebb mennek, szemlátomást száradnak el, kettő már 6-ik hétre, 10 darab kivételével pedig October hó végéig mind elhullottak — akkor győződtek csak meg arról, hogy állításom nem csalta meg őket.

Ekkor aztán a károsult tulajdonosok, az elhullott 12 drb. kanczájukért — melyek már megbecsülve voltak — azon az alapon, hogy itt Kisujszálláson ezen betegségnek soha semmi nyoma nem volt, soha hírét sem hallották, és csak is a Bobpel által hozatott az ide, és miután a négy állami mén közül csak hamar kettő a Bobpel és Elbedávi le is szúrattott, kettő pedig kiherélve Jászkišerre használatra adatott, a Nagykörösi méntelep parancsnokságnak tulajdonítván a kárt, — a n. m. m. k. Földm. Ipar és Kereskedelmügyi Miniszter Tisza Lajos Úrnál — szenvedett káruk megtérítését, a még életben lévő beteg kanczák megvizsgálását, a baj constatálását, és tovább terjedése meggátlása iránti szakértelemmel intézkedését — kérelmezték.

Kérelmezőknek megnyugtatására az egész loállománynak szigorú orvosi megvizsgálása elisrendeltetett; de a káruk megtérítésével elutasítottak; a vizsgálat foganatosításával Matinszoka úr bizatott meg, ki is egy százados úr kíséretében 1873-ik év Deczember 14-én városunkban megis jelent, 15 és 16-ikán jelenlétemben a vizsgálatot végre is hajtotta. — Mely alkalommal — kivéve a 10 drbot, — egyetlen egy beteget sem talált; sőt a 10 drb kanczát is, persze már egészségeseknek látszottak — tökéletesen egészségeseknek nyilvánította, és felszabadította. — Azon kérdésekre pedig, hogy majd 1874-ik év tavaszán tanácsos lesz-e azokat majd a közlegelőre kibocsátani? azt felelte! hogy tavasszal úgy is ismét vizsgálat alá fognak jönni, s ha állapotuk a jelenlegivel megegyező fog lenni, bátran kibocsájthatók.

A megmaradt tiz kancza közül 6 fogamzott, négy pedig meddő maradt. — A hat vemhes közül *kettő elvetélt*, négy pedig megellett szerencsésen.

1874-ik évre kelve, a nagykörösi méntelep t. parancsnoksága a mének adását megtagadta, de a tenyésztő urak is — különösen kiket a kár ért — teljesen bele nyugodván ebbe, nem sürgették a dolgot, és így ezen évben állami ménnünk nem volt, — egyedül csak a birtokosság ménjeire voltunk kénytelenek szoritkozni.

Jött aztán 74-ik évben a tavaszi jószág vizsgálata, különös figyelemmel és érdeklődéssel voltam a megmaradt 10 kancza iránt, megis találtam őket; — a szigorú vizsgálatoknál azonban a szóban lévő betegségnek csak legkissebb nyomát sem észleltem, valamint az egész loállományunkban sem. s így az engedély megadatott a kiverhetésre.

1874 Szeptember havában azonban, *egy közbirtokossági mén* hozatott haza a közös legelőről, mely szintén tenyész béna lett; — azonnali kiherélése daczára is 75-ik évben elpusztult.

1874-ik évi őszi vizsgálatkor — *csudálkozásomra* az egész loállományban épen csak azon két darab kanczát találtam tenyészbenának, melyről feljebb volt szó — *hogy elvetélt*; — a többiek tökéletesen egészségeseknek találtam, sőt a szerencsésen megellett 4 kanczának csikait is életben, ép egészséges állapotukban volt alkalmam észlelni; ezek azonban 3-ik évre mind elpusztultak kólikában. Ama két bujasenyves kancza pedig csak hamar megtaknyosodott s leszuratott.

Azon kérdegetődésemre azonban, hogy valjon volt-e a birtokossági mén azon két kanczával érintkezésbe? a csikós bojtár igennel felelt, de a számadó kitérőleg válaszolt (valószínűleg féltében) s miután magam személyesen nem láttam, szavoknak hitelt nem adtam.

De miután a két beteg kanczám, valamint a közbirtokossági mén is, mint már fentebb említém is — elpusztult, az 1875-ik évi tavaszi és őszi vizsgálatkor pedig az egész loállományban egyetlen egy beteget sem találtam, a 8 drb anya kanczának is már fele leellve (értve a volt betegeket) másik fele mint hasasak bocsáttattak ki a közös legelőre, s azóta is kettő kivételével melyek eladattak — máig is minden évben ép egészséges csikót hoznak létre — adtam hitelt csak a bojtár szavának, hogy ezek már valószínűleg egymástól kapták a bajt, és egymástól fertőztettek be. 1875-ik évben kaptunk ugyan már 3 állami mént a Debreczeni ménteleptől — Arrogant, Conversano és Milchbruder nevűeket, — de oly feltétel alatt, ha a tenyésztő urak kötelezik magukat, hogy minden egyes kanczát — mielőtt fedezés alá bocsájtatnék — szakértőleg megfognak vizsgáltatni; s ennek foganatosításával — minden egyes kancza vizsgálatáért 10 kr. fizetési díj mellett — én bizattam meg. A legtisztább lelkiösmérettel teljesítettem megbízatásomat, és miután nagy érdeklődéssel voltam a dolog iránt, időt vettem magamnak még arra is, hogy minden egyes kanczának fedeztetésénél személyesen jelen lehessenek; — az ezen évben fedezett 60 kancza közül nem volt kettő, melynek fedezésénél személyesen jelen nem lettem volna. — De végtelenül csudálkoztam azon, és teljességgel meg nem tudtam fogni, hogy mi az oka annak, — hogy egyik reggel az

*) mi Matinszoka úrnak is figyelmét kikerülte.

**) az akkori fedeztetési lajstomból világosan ki is derítettett ez.

egyik mén, másik reggel a másik, harmadik reggel a harmadik mén, semmiféleképpen nem akar hágni? sőt ha a kanca a legjobban el is volt készülve, mindennek dacára semmi kedvet sem mutatott az ugráshoz; — s ha ugrott is tehetetlen volt.

Én megvallva az igazat, tartottam, hogy ezen erőltetésekől ideg bénaság fog előbb utóbb kifejlődni, feltettem magamban, hogy minden utat módot megkísértek — bárha csellel is — az ok kipuhatólására.

Egy napon, az állomást vezető káplárnak tudtára adtam, hogy egy pár napig nem fogok itthon lenni, s ha esetleg új kanczája jön, halaszsa még én meg nem jövök. — Igen ám! de nem mentem sehová, hanem csak lest vetettem; — és a másnapi hágatásnál már az lett az eredmény, hogy az én káplárom nem csak hogy olyan kanczákat fedezett, melyeket én megsem vizsgáltam, — hanem a reggeli jártatáskor *titokban* a türkevi csárdánál, és a kisújszállási erdőnél, a szomszéd városba lakó paraszt gazdák kanczáit hágatta; — a hágatási díjját pedig — csak a mire én tudtam jönni 45 frtot elcsempészett — az ilyen hágatásokból. Persze az ok, hogy mért nem hágnak a mének? Egyszerre tisztán állott előttem.

Azonnal t. Illésy Sándor polgármester úrnak a tény állásáról jelentést tettem, ki is jelentésemet a Debreczeni méntelep t. parancsnokságához jutattván, s onnét Nagyságos Haraszthy Őrnagy úr azonnal megjelenvén, az illetők kihallgatása után másik káplárt rendelt; emezt pedig vasra veretve, Debreczenbe szállította; hogy aztán mi történt a bünös káplárral . . . nem tudom.

(Haraszthy Őnagysága egyébként megköszönte tapintatos eljárásomat; elhalmozott ígéretekkel jutalmakkal s dicséretekkel, — de hiába! régi magyar közmondás — különösen minálunk hogy nagy a pusztá, benne a szó elhangzik! . . .)

Persze a csempészet jókor észre vétetvén, sikerült a három mént ugyan ez év Juli 1-én ép és egészséges állapotban Debreczenbe (1875. Julius 1-én) haza szállítani; nem különben a fedezett 60 kanca között sem történt semmi baj.

(Folytatás következik.)

Bassi R. tnr néhány észlelete heveny mellvizkórról annak mellkasszúrás és terpetinszesz beadása által lett gyógyulásáról.

Első észlelet. Az 1876-ik év april 9-én B. tulajdonos által egy 8 éves, igen erőteljes és jól táplált kocsiló orvoslása végett hivatott.

Az említett állat, a tulajdonosának állítása szerint, már öt nap óta nem jól érezte magát; s nem annyira az aggasztá őt, hogy az roszul eszik és szomorú, mint inkább az hogy megszűnt akaratoskodni. B. tnr meggyőződött róla, hogy a betegség az u. n. Influenza, ennek rheumaticus alakja, más különösen jól kifejezett localisatio nélkül; s az állatnak, mint ilyen esetben szokta, tart. emeticust és kis

adagban nitrumot az ivóvizbe adni s általános csipős bedörzsölést rendelt.

De a kezelés negyedik napján még nem állott be lényeges javulás, miért is újra mustárral két erős bedörzsölés tétetett; ennek dacára a légzés feltűnő volta még növekedett s B. arról győződött meg a betegség 6-ik napján, hogy a mind a két oldali mellhártyaürben némi hig izzadmány képződött, tehát kis heveny két oldali hydrotorax van jelen; az izzadmány 16-ikán növekedett s méginkább 17-én reggelre, minek folytán a mellkas szúrás gyors megtételére hártaozta el magát; ahhoz a tulajdonos beleegyezését is megnyervén estteli 6 óraker a műtétet végrehajtá. A jobb oldalt választá s azon vékony és hosszú szúrscapoknak egyikét használta, melylyel lónál a bélszúrást szokta végezni; a műszer csövecse körül a nyélre a Condom-ról nevezett eszközöt kötö. — A műtét első napján az érlökés igen gyors és rendetlen vala, a hőmérsék pedig 40° C.-ra emelkedett.

A kibocsátott folyadék mintegy 20 liter, s igen enyhén vörös színezetű savó kinszésű volt. 18-án reggel az állat szabadabban lélegzett és az arczütéren tisztán lehetett 60 érlökést számítani, míg a hőmérsék, 39.5 C.-nyi volt. Rendelés: 70 grmm. terpetinszesz hét bolusban, melyek rad. liquiritiae porból és mézből készítettének. — Este felé észrevéve B. tnr, hogy a folyadék ismét tetemesen gyarapodott, miért is a műtétet és pedig megint a jobb oldalon, ismétlé s újra 15 liter savót bocsátott ki.

Következő nap reggelén az érlökés 52, a hőmérsék 39.1 C. vala; a folyadék csekélyest szaporodott; az előbbi napon adott szer ismét rendeltetett s eledelül feldarabolt répával elegy zab lett az állatnak adva. Ugyanaz nap estve felé a hallgatóság által kitűnt, hogy a folyadék a nap lefolytával ismét csak gyarapodott s mindakét oldalon észrevehetőleg, miokból elhatározá B. a mellszúrást gyorsan és ismét a jobb oldalon tenni s így 12 liter savót bocsátott ki. — 20-án reggel az érlökés 48-ra esett le, a hőmérsék 39° volt; a ló jó étvágyat tanusított s vidáman nézett; belsőleg ismét terpetint a főnebbi adagban és formában kapott; este felé a légzési nehézség nem növekedett; de miután épen nem volt hallható a légzési zörej, a mellkas mindkét oldalán mintegy arasznyi magasságban, negyedszer is tétetett a műtét s pedig előbb a jobb, s aztán a bal oldalon; de a szúrscap csövén csak kevés szálas és nyúlós folyadék jött elő. A jobb oldali műtét közben azonban gurgitáló zörej hallatszott, jelöl hogy néhány légbuborék hatolt a mellürbe; ezen esélynek oka az vala, hogy B. nem alkalmazta a Condom-féle eszközt a szúrscap csövére.

21-dikén a ló nehézség nélkül vett lélekzetet, érlökése 48, hőmérséke 39° vala; s elegendő szénát és zabot evett. A terpetin adagot, mint azelőtt, még mindig kapta. Mintegy 10 óraker d. e. az nap az állatot általános reszketés lepte meg, mit B. emésztetlenségnek tulajdonított s valóban nem állapíthatott meg lázemelkedést.

A következő négy napon (22, 23, 24 és 25-én) a ló mindinkább javult, oly annyira, hogy a fenébbi napok utolsóján érlökése alig 40, s hőmérséke 38.8° volt s az állat

legjobb étvágygal evett. Hogy az állat már egészen jól érezte magát leginkább kitünt abból, hogy napközben már akaratoskodott, rátámaszkodván hátsó metszfogaival — szokása szerint — válujának szélére.

26-án a ló teljesen felépült volt s B. jártatni rendelte; a terpetin-adagot abbahagyatta, de helyette fenyőbogyót adatott a zab közé s az italhoz köz. sót.

A szóban levő állatot Venuta is megvizsgálta volt 18. esttel s B jelenlétében észlelte a kétoldali savógyülem physicalis jeleit; később — illetőleg 26-ik után — ismét megvizsgálván azt, oda nyilatkozott, hogy az általa tett auscultatio alkalmával meggyőződött, miszerént semmi izzadmány sincs már jelen.

A mustárpépek alkalmazása után szegyalatti vizenyő jelent meg a lónál, a mely növekedett, midőn a mellhártya beli izzadmány fellépett. Az utolsó mellkaszúrás után B. ezen vizenyős tájon néhány bemetszést tett, melyek következtében a vizenyő oly gyorsan apadt, hogy 26-én egészen eltűnt volt.

Május 4-ikén, azaz mintegy egy hónappal az állat megbetegedése után azt először alkalmazták ismét könnyű szolgálatra s két nap mulva már rendes szolgálatot tett mint igás ló. — Az egész nyáron át és ősszel az állat nehéz munkára használtatott volt, és legegészségesebb volt, miről B. november 9-én még vizsgálata által meggyőződött. Később a ló eladatott volt.

Második észlelet. A megelőzőkben leirtoz hasonló esetet volt alkalm — szintén B. tnrnak — észlelni egy sőtét pej, 5 éves, német fajta lovon. Ezen állatot a Bouley tnr. által Anasarca idiopatica-nak nevezett betegség lepte meg, a melyet a német állatgyógyászok febris petecchialis névvel illetnek; ezen bajból mintegy két hét alatt felgyógyult volt. Erre mintegy két hónap multával újra megbetegedett az említett ló s B. azt kétoldali heveny mellvízkórban szenvedőnek találta. Késedelem nélkül mellkaszúrás tétett a jobb oldalon, mi által 22 liter kissé zavaros, szalmasárga folyadék lett eltávolítva. A műtét 1875. május 24-én tétetett. Ezen felül 60 grmm. terpetinszesz 24 órára rendeltetett, s az állat tulajdonosa figyelmeztetve lett, hogy ha az étvágyat mutatna, zabot és friss vizet elegendőt adasson eléje.

26-án az állat kinézése jó volt; a dispnea csökkent s 24 óra alatt hat liter zabot elfogyasztott; érlökése 58, hőmérséke 39,6 C°. Kezelése mint a megelőző napon. — 27-én reggel a dispnea növekedett, az érlökés 64-re, a hőség 38,8 C°-ra emelkedett volt; de a műtét, mely ugyan már igen javalva volt, — idő hiánya miatt másnapra lett elhalasztva s az nap csak a szokott terpetin adag rendelve.

28-án B. tnr. mindjárt reggel meglátogatva az állatot, azonnal auscultálta a mellkast, s feltűnt, hogy az izzadmány mindkét oldalilag a megelőző napon elfoglalt felszint tetemesen felülhaladta; ezért azonnal megtétetett a mellkaszúrás, s ismét a jobb oldalon s újra 18 liter szagtalan, kissé zavaros savó ürült ki. Az állat hűgyszása alkalmával észre lehet venni, hogy az viola szagot terjeszt s tiszta volt.

A rendes terpetin adag és jó adag széna lett rendelve. A következő három napon az állat jó étvágyat mutatott; a légzési nehézség mérsékelte, hűgyszása bő; érlökése 64 és 58 között ingadozó, hőmérséke 39—39,8°; az elsoványodás azonban észrevehetőleg előhaladt. Mindennap reggel a mellkas meglett vizsgálva s észlelhető volt, hogy az izzadmány lassankint újból képződik. A szokott terpetin-adag tovább alkalmaztatott.

Junius 1-én meggyőződve B. hogy az izzadmány az utóbbi 24 óra alatt még mindig növekedett, — harmadszor szúrscapolta jobboldalt az állat mellkasát s még 12 liter savót bocsátott ki, mely az előbbi alkalmakkor kibocsátott — hoz hasonló volt. A következő héten az állat fokozatosan javulásnak indult s az izzadmány már csak igen keveset képződött újból; úgy hogy B. már nem látta szükségesnek a további csapolást, gondolván hogy ama csekély savó, mely a mellhártyaürben meggyülemlik, elfog oszlani felszívódás útján, bő hűgylválasztás mellett. Ez okból még az egész héten megmaradt a szokott hűgylhajtó rendelése mellett. Az állat azonban csak junius 9-én feküdt, s csak akkor rendeltetett megjártatása, különösen hogy a végtagokon és a szegytájon fellépett vizenyő elenyésszen. Midőn az állat egészen megjavult volt, ugyan már nem látogatta meg többé B. de mégis érdeklődve nagyon az iránt, hogy az állat felgyógyulása tökéletes volt-e, magától a tulajdonostól kért a felől tudósítást; mire megtudta, hogy az néhány száz frankért eladta, félvén, hogy lova újból megbetegszik; kutatá tehát annak új tulajdonosát s némi sikertelen keresés után végre mégis feltalálta azt, 8 hónap mulva meggyógyult után, s megvizsgálván, meggyőződött, hogy az állat légzése rendes, bőre fényes, tápláltsága jó; daczára annak, hogy nehéz munkát kelle végeznie.

Még egy észlelet. Az 1877-ik év október 9-én B. tnr. egy magyar fajta 10 éves lovat vizsgált meg, mely a megelőző éjjel súlyos betegség jeleit mutatta. Érlökése 72 egy perczre, hőmérséke 40,6 C°; a látható nyákhártyák sárgás bevonatot mutattak; étvágytalanság volt jelen, a fogait csikorgatta és nyögött. Az állatot B. *influenzában* szenvedőnek nyilvánítá, mely akkor uralkodott volt; s ivóvizébe salétromot, továbbá chinint és kámfort nyeletben, általános ledörzsölést terpetinolajjal, és hideg vízzel csöréket rendelt.

A következő három napon a beteg ez állapota nem változott; csak a fog csigorgás enyhült s nem nyögött annyira; a rendelés: 9 grmm. chinin három falatban, általános csipős ledörzsölés és csörék.

13-án reggel az érlökés 60, esttel 64, a hőmérsék 40 s illetőleg 39,5 C°; az állat nem nyög oly sokat nagyon szomjazik, de nem eszik csak néhány szelet répát. 14-én reggel az érlökés 64, hőmérsék 40°; esttel 60, és 39,6°; kapott 6 grmm. chinint két adagban; 16-án a ló, mely még nem köhögött volt, ritkán köhögni kezdett s köhögése száraz, mély és nehéz volt; a hőmérsék reggel 39,6° az érlökés 60; nem eszik csak répát és néhány szál szénát; a rendelés miként az előbbi napokon.

17-én az érlökés 50, hőmérséke 38.5—38.8 C°; de a lélekzés mintegy 70 egy perezre s az oldalak nagy mozgásával történik. A mellkas vizsgálata kimutatta, hogy izzadmány állott be; miért is azonnal két mustárpép rendeltetett a bordákra, s belsőleg 60 grmm. terpetin a szokott alakban. 18-án a pulsus 56, hő 38.6, esttel két tizeddel több; az oldalak mozgása még erősebb, de köhögés ritka; este, figyelmes hallgatóság által fellehete ösmerni, hogy az izzadmány mindkét pleuratömlő ürében szaporodott; megtétetett a mellkas szűrés a jobb oldalon és 14 kilo sárgás folyadék ürült ki, mely másnapra sűrű kocsonyához hasonló alvadékot képezett. A terpetin adag emelve lett, és pedig 80 gramm, adatott 24 órára; a szénán kívül még zab répával keverve rendeltetett.

A következő napon a lágyéki légzés, ámbár valamivel csekélyebb, de mégis jelentékeny lévén mindkét oldali mellkaszűrés tétetett; melyre azonban csak két liter véres folyadék ürült ki; 20-án a légzés már kissé szabadabb, az állat étvágya jobb, érlökése 56, hőmérséke 38 C° vala; 21-én már vidámabb kinézésű, a répát mohón ette; jobb oldalon kiterjedtebb, a balon csekélyebb szegyalatti vizenyő lépett fel. A gyógyszerelés ugyanaz maradt.

22-én az állapot ugyanaz; 23-án azonban este felé a dispnea jelentékeny növekedése volt észlelhető, miért is előbb jobb oldalt — honnan csak néhány pohárnyi, — s aztán bal oldalt, — honnan 9 kgr. vereses savó ürült ki, — tétetett a paracentesis; eme savó másnapra sűrű alvadékot adott. A következő 3-adnapra az állatnál hasmenés jelentkezett s kevesebb étvágyat mutatott, mint az előbbi napokban; kihagyatott tehát a terpetinadag és a helyett cortex chinae. nyeletben lett rendelve. A következő napokon a javulás mindig előre haladott, úgy hogy 31-én az állat vidám tekintetű, a szénán kívül 5 klo répát és 5 liter zabot elfogyasztott, éjjel pedig feküdt is, mit megbetegedése óta még nem cselekedett.

November 1-én tett hallgatódzaskor észlelhető volt hogy a levegő mindkét tüdőbe hatalmasan berohan a szűrés helynek megfelelő tájakon is; 4-én azonban a ló csodálandóképen kevesebb étvágyat mutat mint az előbbi napokon s légzése is feltűnőbb; érlökése 64, hőmérséke pedig 39.2 C°; az auscultatio jobb oldalon semmi változást sem tüntet fel, de bal oldalt az izzadmánynak újból képződését tanusítá; elhatározá B. tnr. a bal oldalnak újból csapolását, mire 9 klo sűrű zavaros fehéres folyadék ömlött ki, mely 24 óráig az edényben hagyatván két részre oszlott volt; egyik az edény fenekére mintegy genyes üledék szállott le, a másik rész ennek fölött maradt s fehéres színezetű volt. Az állat jól tartása lett ajánlva s belsőleg két falatban china-héj sulf. ferri-vel (40 grm. és 4. gr.) s három falatban 30 grm. terpetinolaj rendeltetett.

5-ikén a légzés könnyebb, az étvágy jobb; a szegyalatti vizenyő s a tagok megdagadása ismét jelentkezett; 6-án ismét nehezebb légzés, a bal oldalon újból képződött izzadmány miatt, minek következtében a paracentesis ugyanazon oldalon megtétetvén, 12 klo geny és higabb fo-

lyadék ürített ki; a kezelés ugyanaz maradt mint a megelőző napokon. A következő napon az általános jólét meglehetősen s kivált a légzés szabadabb volt. — 8-ikán az érlökés 60, a hőmérsék 39.2 0°; a baloldalon ismét gyarapodott volt az izzadmány s még egyszer megtétetett a csapolás, mely által 4 klo folyadék lett eltávolítva, mely genyes jelleget igen határozottan mutatott; a gyógyszerelés nem lett változtatva.

A következő három napon át semmi lényeges változás sem mutatkozott; az állat igen jó étvágygal eszik; a végtagok daganata kissé apadt, s szegyalatti oedema néhány bemetszés után elenyészett; 12-én ámbár hogy az állat már élénk tekintetű s hőmérséke 38.6° volt, mégis észrevette B. hogy a fentebb leirt genyes izzadmány a bal oldalon ismét valamivei megújult; a mellkas szűrés által azonban csak néhány pohárnyi sűrű, tejfölszerű s kissé pirosas, de nem bűzös folyadék távolodott el. Azonban, midőn a szűrcsapót a sebből eltávolítandó volt, megtörtént, hogy néhány légbuborék osont a mellürbe, mert azon nap nem volt kéznél egy darabka bél vagy egyéb alkalmas anyag, mit a szűrcsapra lehetett volna kötni. A következő öt nap alatt a végtag-vizenyő elmult, az állat jó étvágygal evett répával kevert zabot és szénát, mindegyik oldalán feküdt, légzése alig volt feltűnő, s nyerített midőn más lovakat hallott menni. A gyógyszerelés nem volt változtatva.

19—20-ikán ismét növekedett a dispnea, s kivált az utóbbi napon; B. tnr meggyőződven auscultatio által az izzadmány újból képződéséről a baloldalon, azon megint csapolást tett és 1800 grm. genyes anyagot távolította el, melynek rossz szaga volt. A jobb tüdő egészen szabad, a baloldalon a légzési zöreje csak igen magasan volt hallható. 12-én szép nap lévén a beteget egy-két óráig jártaták. 24-óra ismét növekedett a nehéz légzés és pedig ismét a gyarapodott izzadmány következtében; a paracentesis által megint 2600 grm. élíg sűrű genyes kissé bűzös folyadék távolított el. A gyógykezelés mint azelőtt folytatott. A következő hat napon át semmi változás.

30-án este felé az auscultatio a mellkas baloldalán újból roszabbodást tanusítván B. utolszor folyamodott a csapoláshoz mi után 800 grm. geny ürült ki.

December 2-án reggel felé a lovat köhögési roham lepte meg, s orrlyukain bűzös genyes anyag, hasonló a legutóbbi csapolás alkalmával kiürülthöz, folyt ki; mi azt tanusítá. hogy az izzadmányt tartalmazó ür és egy nagyobb hörgő-ág közlekedésben van egymással. Hallgatódzva a tüdőn csakugyan bugyborékolás volt hallható. A jobb tüdő azonban teljesen szabad volt. Ezen kifolyás az orrból egészen 18-dikig minden nap többször megjelent a köhögés alkalmával; mindamellét az állat jól evett.

19-én az állat bal térdé megdagadt, de nem oedematosan, hanem valóságos heveny hydrartritis-izületi vizenyő — következtében; erre bolus armena-borogatások rendeltettek. 20-án a jobb térd is, de kisebb mértékben hasonló okból megdagadt s hasonló módon kezeltetett, mint a baloldali; ezen kívül a terpetin adag — naponta 40

grm. — ismét alkalmaztatott négy napon át. Nehány nap alatt azonban az izületi daganatok apadtak s alig három hét alatt már sem melegek sem fájdalmasak nem valának.

Ezentúl az állat mindegyre javult; az orrkifolyás elmúlt s tápláltsága is gyarapodott. Ezen időszak alatt s kivált decz. 12-ikéig időszakonként 10 grm. vasfeléleget kapott két adagban a zabbal, melylyel jót tartott; kapott továbbá répát, darált babot és szénát a mennyit elbirt fogyasztani. Az 1878. január vége fele az állat falura küldett, hol szabadon bocsátatva ismét jól meghizhatott. B. 1878. márciusban látta ismét az állatot, midőn azt igen súlyos febris petechialis lepte meg, mely az állat elhullását is okozta. Bonczolatánál azonban nem lehetvén jelen, nem győződhetett meg a légzőszervek állapotáról.

(*Il medico Veter.*)

Dr. Nádaskay.

Kisebb közlemények.

A légzacskók repedése. *Hartmann A.* főállatorvos (Bábolnán) az esetet következőkép írja le:

Mahmoud kancza csikó, melynek anyja Favory Nr. 59; futás közben fejével egy árokba bukott, s látszólag törött keresztcsonttal, fekve maradt; az őrmester állítása szerént a csikó nem is kísérte meg a felkelést.

Odaérkeztemkor az állat oldalán feküdt egész testében reszketett s izzadsággal volt fedve. Homlokán haránt futó bőrszövet volt látható s jobb füléből a vér csöppenkint jött elő; érlökése szaporább, légzése 32 és hortyogó, hörgővala, fülei és végtagjai hidegek.

Az állat felemeltetett és hevedereken tartatott; me-reven és félelmesen tekintett; s kevesebb mint egy óra alatt a fültömirtáj mindkét oldalt kiduzzadt, fel emphysematicus, lefelé pedig tömörebb, a gége előre tolt.

Gyakori köhögési roham s jelentékeny léghiány lepte meg az állatot, mely csak hevederekkel tartva szállíthatott csak tova, mert előre nyomult és ingadozott; noha lábainak mozgása szabályos volt. Csekély menés után az ismét beálló köhögési rohamoknál, midőn az órrából és szájából vércsikolt nyák ürült ki, — többször pihentetni kellett. A nyilván való fuladási veszély, mely a szállítatásnál beállott, elhatározottatá velem a légsömetszés végzését.

A Thomson szerént végzett műtét után a légzési nehézség engedett; a gége fölötti daganat változatlan, a köhögési rohamok ismétlődnek. A csikó hig eledelt is csak nehezen, szárazat épen nem volt képes nyelni. — A fültömirtájra nedves meleg borogatásokat rakattam. — A második napon az állatnak jobb füléből és jobb oldali ornyílásából is vér jött.

A légsőnek megnyitása helye alatt vizenyő képződött; nyelési nehézségek, a gyakori fájdalmas köhögés, midőn a csövecsből véres nyák löketett át, még mindig tartott; az érlökés kissé gyorsabb, és gyenge volt; a kezelés ugyanaz maradt.

Harmad napon még a csövecznek kísérletképen lett eltávolítását nem türte; légzése szakadozott és nehéz volt,

s a csövecst ismét vissza kellett helyezni. A nyelési és légzési nehézségek még folyton tartottak. A csövecset mely a rárokodott nyálka által igen gyorsan el-eltömült, gyakran kelle megújítani; külsőleg nedves meleg borogatások tétettek, belsőleg pedig zsálya, méz, eczet és liszt elegy nyalattal adatott.

Negyedik napon az állat lázmentes, köhögése gyakori és nedves vala; a nyelési nehézség még tartott, s a meg-rágott eledel vércsikolt nyákkal az orron át jött vissza. A fültömirtájakon az emphysema növekedett s ama részletek gölyöképen emelkedtek ki.

Ötödik és hatodik napon a csövecs nappal eltávolított, de éjjel ismét behelyeztetett; az oedema a beszúrási hely körül elmúlt; de a köhögési inger még mindig erős, és nagy köhögési rohamok közben igen bő, barnafekete, bűzös kifolyás állt be az orrüregekből, melybe fekete darabos bűzös tömegek voltak keverve.

A következő napon a csövecs egészen mellőzve lett, s a légzés szabadon történt; a barnafekete kifolyás egyenlő mértékben tartott sőt köhögés által bővebb is lett. A parotis tájékán volt tömöttebb daganat a kifolyás beálltával tetemesen kisebbedett volt, hasonlóképen a fölötté levő légdag is; de a jobb oldali fültömirtáj táj legcsekélyebb nyomásra is érzékeny vala. Az étvágy jó.

Most bódító borogatások szappannyal rendeltettek, de belsőleg a nyalat tovább is adatott.

A bőséges, barna kifolyás még mintegy 6 napon át tartott s e mellett a fültömirtáj daganat is kisebbedett, érzékenysége pedig megszűnt.

A 17-ik napon a műtéti nyílás egészen begyógyult volt; a köhögés, daganat és fájdalom elenyésztek; a kifolyás csekélyebb, üvegszerű, sárgás csikolatú lett s mindig előre haladó javulással a csikó 4 hét múlva teljesen felgyógyult.

A tárgyalt tünetek elegendő alapot adnak a kórismére, hogy ez esetben a légzacskók repedésével volt dolgunk.

Erre utalnak az: az elődomborodó fültömirtájának lefelé tömöttebb daganata mely a folytonos feszülés következtében fájdalmas maradt, s melyen még később is jobboldalt a legcsekélyebb nyomásra fájdalom nyilvánult, — a gyakori köhögési rohamok, melyekkel vércsikolt nyák jelent meg az orrból, — a légzési nehézségek, — a jobb fülből ismételten beállott vérzés, — a napokig tartó barna fekete bűzös orrkifolyás melylyel fekete tömegek voltak keverve.

A légzacskókba kiömlött vér felhígult, a nedves meleg borogatások által előmozdítva; az alvadt vér felbomlási folyamata következtében a légdag egyre növekedett s a felhígult vér az Eustach-csővön át barnásfekete kifolyásképen az ornyílásokban lépett fel s mindjárt a történt sértés után és a 2-ik napon a dobürön ki a jobb fülkagylóból is megjelent.

N.

(*Österr. Viertelj. schr. L. B.*)

Az eledelnek az állatok gyomrában különösen a juhgyomorban maradási tartama felől tett kísérletek.

Weiske ez aránybeli kísérleteit a következőkben foglalhatni össze: Az emésztőcsatorna hosszával arányos szokott lenni azon idő, mely lefoly, míg a felvett eledelnek mérszertlen maradványa mint bélsár kiürítettik. Erre vonatkozólag *Henneberg* és *Stohmann* ökrökon zab- és babszalma etetéssel kideríték, hogy a zabszalma etetés után a babszalma etetés első nyomai 24—36 óra múlva léptek fel, s hogy a zabszalma utolsó nyomai 60-óra múlva — leghamarabb — maradtak ki az ürülekben; egy rákövetkező réti széna etetésnél csak 72—96 óra múlva maradtak el a megelőző etetés utolsó nyomai. *Stohmann* úgy találta, hogy egy szénával és lenmaggal étette kecskénél az emésztőcsőnek előbbi tartalma csak az etetés utáni a 7-ik napon lett teljesen kiürítve. *Lehmann* kideríté, hogy borjaktól az etetés után felszedett egész árpa- és zabszemek még a 3-ik nap múltával is ürítettnek ki a bélsárral. *Grouven* repczemaggal etetett ökröknél az tapasztalta, hogy az első 24 óra alatt olyan mag nem ürítettett ki; ez csak a 2-ik 3-ik napon következett be nagyobb mértékben s az etetés után 4 nap múlva távoztak el az utolsó szemek. *Wildt* juhról állítja, hogy kizárólag szénaetetés mellett az eledel főtömege az első gyomorostályokban 20, az oltóban 1/2, a vékonybélben 23, a vakbélben 7, a remesében 1/5, s a végbélben 4 órát, tehát összesen 36 órát marad.

Az újabb vizsgálatok két ürün tétettek, melyek változtatva és kizárólag szalmaszeccskát, erre répát s aztán ismét szeccskát kaptak; annak meghatározása, hogy az ürített béltartalom csak az egyik vagy mint a két eledeltől van-e, — a bélsár nyersrost tartalmának vizsgálata alapján történt, miután a szalma igen sok, a répa igen kevés nyers rostot tartalmaz. Ezen kísérletek eredményei azt mutatták, hogy a szalma etetés abban hagyása és a répa etetés megkezdése után 7—8 napig tartott míg a szalmarostok az ürülekből egészen elmaradtak. Miután a répaetetés elhagyatott s a szalmaetetés kezdődött az I. ürünél már 4, a II-iknél legfőlebb 8 nap után jelentek meg a felvett napi szalma mennyiségnek megfelelő mennyiségű emésztetlen nyersrostok. Ezen kísérletek a nyers rostnak azon mennyiségére is engednek következtetni, melyet a két állat megemésztett; kitűnt hogy a répa rostból 73—73,5 % a szalmarostból 55,8—56,1 % lett megemésztve.

— y —
(*Journ. d. Landw. 1878.*)

Különfélék.

Délamerikai (Fray-Bentos) húslisztnek versenyparipák takarmányozására alkalmazásával tétett ujabban *Dünkelberg* tudor által érdekes kísérlet. Nevezett ajánlatára a deutzi dragonyos századnál, minden lónak, a szokott zabdag helyett darált zab, húsliszt s porrá tört hússókból, (mely utóbbiak a kivonat készítésnél kiválasztatnak) kevés élesztő hozzá adása mellett sült kenyér adatott. A lovak e takarmányozás mellett napról-napra erősödtek s kitartásban nyertek, úgy hogy a nehezen terhelt dragonyos század az utóbbi őszi hadgyakorlatok alkalmával egy jeles lovak-

ból alakított huszárszázadon gyorsaság tekintetében teljesen tultett. A csekély terjedelem mellett nagy táperő, s azon lehetőség, hogy több napi adag könnyen szállítható a lóval s bár mikor kényelmesen takarmányozható, e tápszernek a lovasoknál alkalmazását igen ajánlatosnak tünteti fel. A hadügyministerium által húsliszt-kétszersültnek további kísérletekre előállítására elrendeltetett. Versenyparipáknál annál inkább ajánlatos a húsliszt, mután nem zsirképződésre, de erős izomképződésre s erőteljes, egészséges vér alkotásra szolgál, csupán arra kell figyelemmel lenni, hogy a különböző korosztályokban álló lovak különböző adagokban részesüljenek.

Nagy korú ló. Nemrég hullott el amerikában egy ló mely 45 és fél éves kort ért el; az állat jelenlegi tulajdonosához 19 éves korában került s ez 25 évig folyvást használta azt. (Érdekes lenne az állat fogzatát legalább hű rajzban látni, ha ugyanis fogai még megvoltak.)

Értesítés a keleti marhavész állásáról s egyéb ragályos és járványos állati betegségekről; folyó hó 8-tól bezárólag 15-éig.

1. Magyarország területe vészmentes.
2. Horvátországban uralg a marhavész Zagon és Hrnetic községekben; ellenben Szlavonország területe vészmentes.

A Szlavonhatárvidéken azonban uralg:

- a) a zimonyi kerületben Dobanorce községben ;
- b) az altpaznai kerületben Krcedin községben;
- c) a gospici kerületben Divoselo, Bilaj, Bogdanic Kula, Musaluk és Bariette községekben ;
- d) a perecsici kerületben Klanacz és Kvarite községekben ;
- e) az otocaci kerületben Lesce, Zatoznica, Otocac, Dabar, Brlog és Sinae községekben;
- f) a bründli kerületben Prokike (Rapainklana) Bründl, Lipice, Krmpote és Ledenice községekben.

Karlovitc városban újabb betegezési eset nem fordult elő; és megszűnt a vész a gospici kerületben Vuksic, Gospic és Osik községekben.

3. A fiumei tengerészeti hatóságnak értesítése szerint Fiumében és vidékén az állategészségi állapot kielégítő.

4. Boszniában uralg a vész :

- a) a visegrádi kerületben Han Semel és Kosoropolje községben;
- b) a Doleg vakufi kerületben Cornice és Jezero községekben ;
- c) a rogaticai kerületben Rogatica, Hanpod Romanja községekben;
- d) a serajevo-i kerületben Mokro, Visoka, Kiselják és Krcsovo községekben;
- e) a zenicali kerületben Zemica és Nieder Gradistye községekben,
- f) a busovacei kerületben Busowaza, Milodros és Lugowno községekben;
- g) a vranduki kerületben Vranduk községben és végül
- h) a gorzdai kerületben Bezdina községben.

A magyarországi hasznos háziállatok közt uralgó járványos és ragályos betegségek, a következő rovatos kimutatásban foglaltatnak:

M e g y e	Község	Az állatok faja és darabjainak száma	A kór megnevezése	Elhullott vagy gyógykezeltek
Abauj	R.Ruszká	3 drb ló		elhullott
	Szepsí	1 „, ló	rühkórban	gyógyk.
AlsóFehér		2 drb ló	takonykór	kiirtott
	Magy.Lapád	2 drb szarvasmarha	lépfenében	elhullott
Arad	Csermő	24 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Szt-Márton	lovak közt	rühkór	uralg
	Világos	26 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Apáti	11 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Somoskesz	7 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	F.N. Iratos	31 drb ló	rühkórban	gyógyk.
Baranya	Szalánta	1 db sz. mar.	lépfenében	elhullott
Bihar	Henczida	lovak közt	rühkór	uralg
	P.sz-Márton	2 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Harangmező	28 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Almamező	15 drb ló	rühkórban	gyógyk.
Csongrád	Csongrád	108 drb ló	rühkórban	gyógyk.
Győr	Ásvány	5 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Zsámoly	7 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Téth	360 birka	rühkórban	gyógyk.
Hajdu	Nánás	10 db sz. m.	lépfenében	elhullott
Heves	Ugra	4 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Egerszalók	12 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Saár	11 drb ló	rühkórban	gyógyk.
Jász Nagy-Kun- Szolnok	Kisujszállás	23 drb ló	rühkórban	gyógyk.
	Jákóhalom	2 db sz. m.	lépfenében	elhullott
Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	Gödi puszta	8 db sz. m.	lépfenében	elhullott
Pozsony	Pozsonyváros	2 drb ló	takonykór	kiirtott
	Cseklész	1 drb ló	lépfenében	elhullott
Szatmár	Szatmár	39 drb ló	rühkórban	gyógyk.
Szeben	Szecsell	16 drb ló	rühkórban	gyógyk.
Torontál	Franczföld	1 drb ló	takonykór	kiirtott
	Jabuka	2 „, ló		
Zemplén	Szina.	1 drb sz. m.	lépfenében	elhullott
	C. Hosszum	1 drb sz. m.	lépfenében	elhullott
	Valaskócz	1 drb sz. m.	lépfenében	elhullott

5. Az osztrák tartományokban uralg a marhavész és pedig:

a) Galicziában a niskoi kerületbea Nisko. Pysznicza, Kozki, Rudnik, Koziarnia, Nart, Bidiny, Tárnogora, Bilince és Stroza községekben: a cieszanovi kerüleiben Livirjamy, Sienawka, Mladow. Szerutkow, Burgan, Lubaczow, Ostrowice, Lukawice, Kowica, Lasowa és Reichenau községekben; a grybowi kerületben Lipnica wielko községben ; a kolbuszowi kerületben, Ostrow, Wajdan, Krzondka, Komorowi Jagodnik, Rusinow, Werynica és Brzostowagora községekben ; a tornobrzegi kerületben, Baronow, Folwarki, Siedliczany, Deba, Nagrajow. Przewoz, Poreby és Debskic községekben; a mielici kerületben Dombrowska, Zlotniki, Radomysl,Rydczow. Wadowicze, Trzesnia, Wojslow, Malina,

Gawluszowicze, Goleszow, Ruda, Dlca mala, Wadowce, dolne, Wola, Wadowska és Podburze községekben; a lancuti kerületben Lancut községben; a Ddombrowai kerületben Swidrowka, Radgoszcz és Odporyszow községben; a pilznoi kerületben Glawaczowa és Wiewiszka községekben ; a rawai kerületben Lubycza városban; a husiatyni kerületben a hasonnevü vesztegintézetben ; a ropczyczi kerületben Grabiny községben; a tarnowi kerületben Poskle ad Podgorska wola községekben;

b) Dalmáciában: a sinji kerületben Otisic, Koljane és Karakasica községekben; a spalato kerületben Katuni és Gata községekben; az ismoskii kerületben Glarina községben ; a zarai kerületben Rikovo és Brisevo községekben; a sebenicoi kerületben Smerdelje községben; és végül a benkovaci kerületben Lisane és Nadin községekben.

Ellenben megszűnt a marhavész:

Galicziában a brodyi és podwoloczyska vesztegintézetekben, ugyszintén Nowosiolki községben a rudkü kerületben; továbbá a cieszanowi kerületben Basznia, Lowcza és Lipsko községekben;

Dalmáciában a spalato kerületben Vranjica községben ; az imoskü kerületben pedig Studenze községben.

■

Budapesten, 1879. márczius 15-én.

Földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi
m. k. ministerium 6572. sz.

Személyi hírek. A párisi világkiállítás alkalmából az állatorvosi tanintézet igazgatója *Tormay Béla* a királyi tanácsos címével lett Ő Felsége által díszítve. Ugy hisszük az összes kartársak őszinte érzelmeiknek adunk kifejezést, midőn azt kívánjuk, hogy a fentnevezett intézet jeles igazgatója áldásos és fáradhatlan tevékenységének ezen s majd még nagyobb jutalmát számos éven át boldog megelégedéssel élvezze.

Mégnin M. J. P. a vincennes-i entomologiai társulatnak másodelnöke a tudomány és a hadászat terén tett számos érdemeinél fogva (27 éve szolgált a hadseregnél mint I. oszt. főállatorvos) a becsületrend lovagjává lón kinevezve.

A közegészségügyi társulat 1879-re elnökévé *Bouley* H. trnt főtitkárrá *Nocard*-trnt (az állatorv. intéz) s titkárrá *Leblanc*-t választá meg.

Moleschott tanárt és tanácsost a turini egyetemről Rómába hívták meg az egyetemre.

Égett sebek kezelése. A „Réc. de médic. vétér.” szerént a következő: Kettedszénsavas Natronból 15 grm kellő mennyiségü vízben a telítésig oldatik, ezzel tépéstömeszt kell beitatni s azt az égett helyre tenni. Az amerikai orvosok, kik ezen oldatot ajánlják, bizonyítják, hogy az a fájdalmat néhány percz mulva enyhíti.

Szerkesztői közlemény.

K . . . *Á. urnak Kisujszálláson.* Érdekes adataiért ezen fontos tárgyban, fogadja szives köszönetünket. További hasonló közleményeket is mindenkor szivesen fogadunk a „Vet.” számára.

A szerk.